

KOLEKTYVINIO INTELEKTO SVARBA ĮGYVENDINANT UNIVERSITETŲ „TREČIAJĄ MISIJĄ“*

Viktorija Stokaitė

Mykolo Romerio universitetas, Lietuva, v.stokaite@mruni.eu

Birutė Pitrenaitė-Žilėnienė

Mykolo Romerio universitetas, Lietuva, birute.pitrenaite@mruni.eu

doi:10.13165/ST-14-4-2-09

Santrauka

Tikslas – tradicinio universiteto transformacija – natūralus procesas, kurį supuoja ne tik teorinis ar praktinis verslaus universiteto sąvokos patrauklumas, bet ir ekonominių ir socialinių pokyčių būtinybė. Atsižvelgiant į tai, kad universitetai yra svarbūs „trigubos spiralės“ modelio (universitetas–verslas–valstybė) veikėjai, straipsnyje remiantis mokslinės literatūros analize grindžiama kolektyvinio intelekto svarba įgyvendinant universitetų „trečiosios misijos“ hibridinio „trigubos spiralės“ modelio plėtrą.

Metodologija – mokslinės literatūros analizė.

Rezultatai – atlikus mokslinės literatūros analizę pateikiamos teorinės išvalgos, kurios vėliau bus tikrinamos empiriniais tyrimais.

– Pateikiama universitetų „trečiosios misijos“ samprata.

– Išskirtas verslaus universiteto vaidmuo įgyvendinant „trečiąją misiją“.

– Pabrėžta kolektyvinio intelekto svarba įgyvendinant universitetų „trečiąją misiją“.

Praktinė reikšmė – atsižvelgiant į sparčių pokyčių būtinybę Lietuvos ir apskritai Rytų Europos šalių universitetuose straipsnyje pabrėžta kolektyvinio intelekto svarba įgyvendinant „trečiąją misiją“. Tikimasi, kad tarpdisciplininės diskusijos paskatins uni-kalių sprendimų paiešką.

* Straipsnis parengtas pagal mokslinio tyrimo, finansuojamo Europos socialinio fondo lėšomis pagal visuotinės dotacijos priemonę, medžiagą (projektas „Socialinių technologijų įtaka kolektyvinio intelekto vystymui tinklo visuomenėje“, projekto kodas VP1-3.1-ŠMM-07-K-03-030“).

Originalumas / Vertingumas – pati kolektyvinio intelekto sąvoka nėra nauja, tačiau straipsnyje iškelta kolektyvinio intelekto svarba įgyvendinant „trečiąją misiją“ versliuose universitetuose bei hibridinio „trigubos spiralės“ modelio plėtrai nėra išsamiai tyrinėta, todėl tikimasi paskatins tolesnius tyrimus analizuojama tematika.

Raktažodžiai – universiteto „trečioji misija“, verslus universitetas, kolektyvinis intelektas.

Tyrimo tipas – literatūros apžvalga, požiūrio pristatymas.

1. Įvadas

Dvidešimt pirmajame amžiuje universitetai susiduria su nuolatinių pokyčių būtinybe. Europai siekiant strategijoje „Europa 2020“ išsikeltų ambicingų tikslų sumanios specializacijos kontekste akcentuojama verslumo svarba ir keliami verslumo paieškos (angl. *entrepreneurial discovery*) būtinybė. Aukštojo mokslo institucijos minimos kaip vienos pagrindinių Europos Sąjungos (toliau – ES) strategijos įgyvendintojų, galinčių ir turinčių prisidėti ne tik prie pažangos skatinimo, bet ir užtikrinančių augimo tendenciją ateityje. Universitetai stipriai veikiami nuolat kintančios aplinkos bei patys veikia aplinką, todėl aukštojo mokslo modernizavimo darbotvarkėje konstatuojama, kad aukštojo mokslo institucijos nevisiškai išnaudoja potencialą ir turėtų stiprinti visuomeninį vaidmenį. Lietuvos universitetams tiek 2014–2020 metų nacionalinės pažangos programoje, tiek strategijoje „Lietuva 2030“ keliami dar didesni uždaviniai, kadangi orientuojantis į Europos Sąjungos mastu keliamus siekius Lietuvoje pokyčiai turėtų vykti dar sparčiau, stengiantis panaikinti egzistuojantį atotrūkį. Pavyzdžiui, kaip matyti iš EK šalių pažangos kuriant Inovacijų sąjungą ataskaitos, pagal verslo ir mokslo bendradarbiavimo (verslumo apskritai) rodiklius Lietuva stipriai atsilieka nuo kitų Europos valstybių. Vienas iš nacionalinę tarpuniversitetinę konkurenciją lemiančių veiksnių yra ir studentų skaičius, kuris tiek dėl emigracinio aspekto (didžiausia Europoje grynoji metinė emigracija), tiek dėl demografinės padėties šalyje nuo 2009 m. kasmet mažėja. Šiame straipsnyje akcentuojama išskirtinė Lietuvos universitetų ir kitų Rytų Europos šalių universitetų situacija dėl kelių priežasčių:

1. Pirma – autonomijos klausimas. Universitetų autonomija Lietuvoje ir kitose Rytų Europos šalyse buvo ir yra pokytis, prie kurio reikėjo ir vis dar reikia prisitaikyti naujai formuojant universiteto vaidmenį bei pereinamuoju laikotarpiu kintant universiteto suvokimui apskritai. Lietuvoje po Nepriklausomybės atkūrimo – 1991 m. priimtame mokslo ir studijų įstatyme iš naujo įteisintas aukštųjų mokyklų autonomijos ir akademinės laisvės principas, todėl nenuostabu, kad 2011 m. atlikto Europos universitetų autonomijos tyrimo duomenimis, Lietuva autonomijos aspektu lyginant su 28-iomis Europos aukštojo mokslo sistemomis nėra pirmaujanti šalis (Estermann ir kt., 2011).

2. Antra, tiesiogiai su pirmąja susijusi priežastis, kurią lėmė valstybių funkcijų transformacija aukštajame moksle pereinant nuo kontrolės prie stebėjimo – finansavimo diversifikacija. Sumažėjęs valstybinis universitetų finansavimas buvo viena pagrindinių priežasčių, lėmusi bendradarbiavimo su verslu plėtrą (Dan, 2012). Akcentuotina, kad tai nebuvo natūralus procesas suvokiant kintančią socialinę realybę ir siekiant atlipti augančius poreikius, kaip, pavyzdžiui, Jungtinėse Amerikos Valstijose. Požiūris, kad aukštasis mokslas, įskaitant kokybės, prieinamumo, išlaikymo aspektus, yra vyriausybės atsakomybės dalis, kuris vis dar vyrauja Lietuvoje ir kitose Rytų Europos šalių universitetuose, lėtina finansavimo diversifikacijos procesą.

3. Trečia – universitetų verslumas. Kaip teigia mokslininkai, „Universitetų konkurencija visame pasaulyje tapo normaliu ir plačiai priimtinu reiškiniu“ (Chan ir Lo, 2007), „tačiau ilgą laiką universitetai buvo netiesioginiai ekonomikos plėtros proceso dalyviai (López, 2013). Universitetų ir pramonės bendradarbiavimas iš esmės toks pats senas, kaip ir patys universitetai, tačiau akcentuojama, kad natūraliai egzistuoja nacionaliniai skirtumai, todėl bendra verslaus universiteto tendencija plėtojasi skirtingais tempais (Vorley ir kt., 2008).

Atsižvelgiant į sparčių pokyčių būtinybę Lietuvos ir apskritai Rytų Europos šalių universitetuose, siekiant prisidėti prie unikalių sprendimų paieškos, straipsnyje pirmiausia atlikta mokslinės literatūros universiteto „trečiosios misijos“ tematika analizė. Tradicinio universiteto transformacija – natūralus procesas, kurį lemia ne tik teorinis ar praktinis verslaus universiteto sąvokos patrauklumas, bet ir ekonominių ir socialinių pokyčių būtinybė, kadangi, kaip teigia mokslininkai (Mian, 2003), tiek išsivysčiusiose, tiek besivystančiose šalyse universitetai pastaruosius du dešimtmečius atliko svarbią funkciją kuriant žinių ekonomiką. Atsižvelgiant į universitetų svarbą ekonomikos plėtros procese Europa siekdama užtvirtinti pozicijas verslumo aspektu nuo 1990 m. žaliajoje knygoje (angl. *Fostering and Measuring Third mission in Higher education institutions*) pradėjo plėtoti „trečiosios universitetų misijos“ idėją. Universitetai prisideda prie regiono / šalies vystymosi, todėl atlikus mokslinės literatūros analizę pateikiama universitetų „trečiosios misijos“ samprata ir verslaus universiteto vaidmuo įgyvendinant šią misiją.

2. Verslus universitetas „trečiosios misijos“ įgyvendinimui

Universiteto transformacija pirmiausiai siejama su universiteto misijos kismu istorijos raidoje. Pagrindinis viduramžių universiteto vaidmuo buvo pažinimo ribų plėtra, tačiau ne žinojimo pažanga *per se*. Būtent XIX a. vykę paradigminiai pokyčiai apibūdinami kaip pirmoji akademinė revoliucija (Etzkowitz ir kt., 2000), kadangi mokslas šalia mokyimo identifikuojamas kaip antroji universiteto misija. Antroji akademinė revoliucija siejama su universitetų „trečiosios misijos“ įgyvendinimu – siekiu prisidėti prie socialinio ir ekonominio regiono ar šalies vystymosi (Etzkowitz, 2003). Mokslinėje literatūroje nėra nusistovėjusios universitetų „trečiosios misijos“ sampratos. „Trečioji misija“ – tai paslaugos visuomenei (angl. *services to society*), o kompleksinę „trečiosios misijos“ sąvoką autoriai skirsto į tris elementus: socialinį atsakingumą, verslumą ir inovatyvumą (Montesinos ir kt., 2008). Straipsnyje remiantis šaltiniais (Vorley ir Nelles, 2008) laikomasi nuostatos, kad universiteto „trečioji misija“ ne tik sujungia pirmąsias dvi universiteto misijas (mokymą ir mokslinę veiklą), bet ir lemia teigiamus mokymo bei mokslinės veiklos pokyčius per „trečiosios misijos“ veiklas, t. y. skatina universitetų valdymo sistemos pokyčius, kai orientuojamasi į praktines visuomenės reikmes, studijų ir mokslinių tyrimų rezultatų perdavimą bei komercializavimą, socialinę atsakomybę ir konkurencingumą. T. y. pirmosios universiteto misijos – mokymo, studijų, žinių kūrimo bei plėtros misijos tikslas kinta, kadangi siekiama parengti studentus, kurie gebėtų kurti naujas žinias, žinojimą ir idėjas sėkmingai realizuotų darbo rinkoje. Atroji – mokslinių tyrimų misija, neatsiejama aukštojo mokslo dalis, nebėra matuojama vien mokslinėmis publikacijomis, tačiau vis didesnę svarbą įgauna atliekamų tyrimų komercializacija bei naujų kompanijų steigimas. Verslaus universiteto misija nuo tradicinio universiteto skiriasi būtent siekiu prisidėti prie

socialinio ir ekonominio regiono ar šalies vystymosi (Farsi ir kt., 2012). Verslus universitetas yra tiesiogiai susijęs su „trečiosios misijos“ įgyvendinimu – t. y. „trečiosios misijos“ įgyvendinimui būtina sąlyga (Secundo ir kt., 2014). Verslus universitetas traktuojamas kaip universitetų misijos revoliucijos rezultatas (Etzkowitz ir kt., 2000). T. y. universitetai, ypač verslūs, autorių teigimu, yra svarbūs „trigubos spirалės“ elementai. Pabrėžtina, kad Etzkowitziaus ir Leydesdorffo suformuluoto „trigubos spirалės“ modelio (universitetas-verslas-valstybė) evoliucijos procesas skaidomas į tris pagrindinius etapus:

- statinis etapas, kai dominuoja vienas iš elementų (valstybė arba verslas, arba universitetas);
- *laissez-faire* etapas, kai formuojasi tarpusavio ryšiai;
- hibridinis, arba sutampančių elementų, etapas (Chlivickas, 2009).

Hibridinis „trigubos spirалė“ modelis identifikuojamas siekiamybe, o verslus universitetas laikomas esminiu „trigubos spirалės“ modelio evoliucijos faktoriumi. Kadangi verslaus universiteto (angl. *Entrepreneurial university*) sąvoka pasižymi polisemiškumu, siekiant pagrįsti verslaus universiteto vaidmens išskirtinumą hibridinio „trigubos spirалės“ modelio plėtrai kuriant inovacijas (Brundin ir kt., 2008), atlikta mokslinėje literatūroje pateiktų verslaus universiteto apibrėžimų analizė. Apibendrinus konstatuotinas verslaus universiteto sampratos kismas.

Verslaus universiteto sąvokos kismas

Metai	Autorius	Verslaus universiteto apibrėžimas
1983	Etzkowitz	Verslus universitetas svarsto naujus lėšų šaltinius, tokius kaip patentai, tyrimai pagal kontraktus, bei akcentuoja partnerystę su privačiais sektoriais
1995	Dill	Verslus universitetas – technologijų perdavėjas
1995	Chrisman ir kt.	Verslus universitetas orientuotas į naujų verslo idėjų kūrimą bei realizavimą, įtraukiant universiteto dėstytojus, techninį personalą ar studentus
1997	Slaughter ir kt.	Verslus universitetas – rinka paremtas universitetas, kuriam būdingas akademinis kapitalizmas
1998	Clark	Moderniame versliame universitete (angl. <i>modern entrepreneurial university</i>) – svarbus inovatyvumo aspektas. Verslus universitetas nuolat savarankiškai siekia keisti savo vaidmenį versle: siekia kurti tvirtą organizacinę politiką, užtikrinančią universiteto ateitį. Verslūs universitetai siekia tapti efektyviais universitetais, turinčiais svarų vaidmenį visuomenėje
1998	Ropke	Verslus universitetas traktuojamas kaip „versli organizacija“, kuri taiko verslų valdymo stilių, kurios nariai veikia versliai ir sąveikauja su aplinka
1999	Subotzky	Versliam universitetui būdingas glaudi universiteto ir privataus sektoriaus partnerystė, didesnė atsakomybė dėl išorinių finansavimo šaltinių pritraukimo, bei valdymo kaita instituciniame kontekste, lyderystės ir planavimo plėtotėje
2000	Aronowitz	„Korporacinis universitetas“, kuriame vykdomos naudingos veiklos ir praktikos įskaitant mokymo ir mokslinių tyrimų komercinimą
2000	Etzkowitz ir kt.	Verslus universitetas yra universitetų misijos revoliucijos rezultatas

2002	Kirby	Kaip ir bet kurioje versloje kultūroje, verslus universitetas siekia kurti ir plėtoti naujas galimybes, dirbti komandoje, rizikuoti ir priimti iššūkius
2003	Etzkowitz	Verslus universitetas yra „natūralus inkubatorius“, suteikiantis sąlygas dėstytojams ir studentams kartu kurti ir plėtoti naujus, intelektualius, komercinius ir jungtinius sumanymus, padedančius ugdyti gebėjimus, kurie bus reikalingi baigus studijas ir įsivirtinus darbo rinkoje
2004	Schulte	Verslus universitetas turi dvi pagrindines užduotis: ugdyti ateities verslininkus ir veikti versliai
2004	Blenker ir kt.	Verslus universitetas – socialinė sistema, kur vidiniai padaliniai kaip mokslo centrai ir fakultetai siekia atliepti rinkos poreikius ir prisitaikyti prie kintančios aplinkos veikdami inovatyviai
2005	Lazzeretti ir kt.	Verslus universitetas, turintis verslią viziją bei tarptautines kompetencijas
2006	Guerrero ir kt.	Versliam universitetui svarbūs aplinkos veiksniai, kurie lemia tiek verslių universitetų kūrimąsi, tiek vystymąsi. Autoriai skiria dvi kategorijas: formalius ir neformalius
2006	Cano ir kt.	Verslus universitetas pats siekia nuolatinio atsinaujinimo
2011	Salamzadeh ir kt.	Verslus universitetas traktuojamas kaip dinaminė sistema. Versliame universitete mobilizuojami visi ištekliai, gebėjimai ir pajėgumai siekiant įgyvendinti „trečiąją misiją“
2014	Secundo ir kt.	Verslus universitetas traktuojamas kaip kolektyvinio intelekto sistema

Sudaryta autorės remiantis Cano ir kt. (2006), Etzkowitz ir kt. (2000), Salamzadeh ir kt. (2011), Secundo ir kt. (2014), Clark (2004).

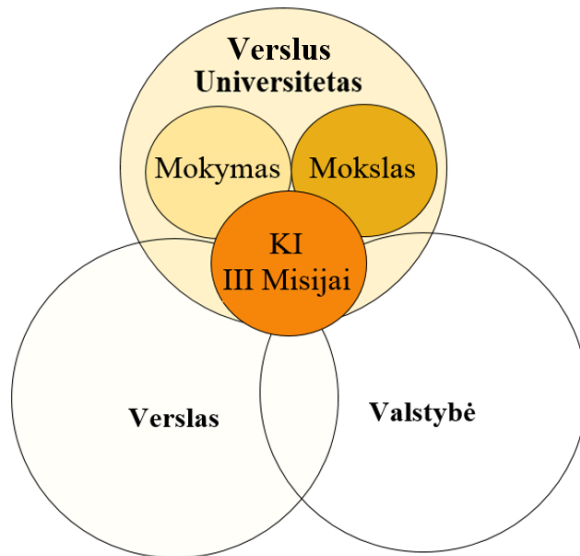
Apibendrinant mokslinėje literatūroje pateiktus verslaus universiteto apibrėžimus nustatytas verslių universitetų sąvokos polisemiškumas bei verslaus universiteto kompleksiškas, kadangi veikdamas sudėtingoje aplinkoje turi priimti diferencijuotus sprendimus. Vienu iš verslaus universiteto sąvokos pradininkų laikomas amerikiečių sociologas Burtonas R. Clarkas, jo 1998 m. išleista knyga „Verslaus universiteto kūrimas: organizacijos kelias transformacijos link“ (angl. „*Creating entrepreneurial universities: Organizational pathways of transformation*“) iki šiol laikoma verslaus universiteto tyrinėjimų pagrindu, tačiau, pasak Clarko (2004), šimtui universitetų reikia mažiausiai šimto sprendimų, todėl tradiciniam universitetui transformuojantis į verslaus universiteto modelį, kur dinamiškas bendradarbiavimas su visuomene ir verslu yra būtinas, pagrindiniu verslų universitetą apibūdinančiu bruožu laikoma „trečioji misija“, kurios įgyvendinimui gali būti pasitelktos įvairios priemonės ir metodai. Atkreiptinas dėmesys, kad naujaisi tyrinėjimai atskleidžia ne iš esmės naujus verslaus universiteto bruožus, tačiau pirmtakų įvardintus išplėtoja atskleidami naujas reikšmes. Vienas jų – kolektyvinis intelektas, toliau ir aptariamas šiame straipsnyje.

3. Kolektyvinio intelekto svarba

Dedamos pastangos siekiant išskirti bendrus verslaus universiteto kriterijus bei standartizuoti šiuo metu egzistuojančias skirtingas praktikas ir patirtis. Nepaisant minėtų nacionalinių bei unikalų, atskiram universitetui būdingų skirtumų – skiriami ir

bendri dėsningumai, pavyzdžiui, visuotinai sutariama, kad universiteto transformacijai ypač svarbi verslumo kultūra, bei akcentuojama kolektyvinio mąstymo ir veiksmų būtinybė. Pirmas verslaus universiteto žingsnis – visų suinteresuotųjų pusių susitelkimas ir sutarimas dėl naujos organizacinės vizijos (Gjerding ir kt., 2006). Universitetams, kaip jau minėta, siekiant efektyviai palaikyti ryšį su socialiniais partneriais „trečiosios misijos“ įgyvendinimui kolektyvinis intelektas ir verslumas visame pasaulyje tapo aukštojo mokslo valdymo vedančiąja filosofija (Williams, 2003¹). Mokslininkai (Secundo ir kt., 2014) verslų universitetą traktuoja kaip kolektyvinio intelekto sistemą, kur materialus turtas ir intelektinis kapitalas sutelkiamas „trečiosios misijos“ įgyvendinimo tikslais. Pati kolektyvinio intelekto sąvoka (grupės intelektas, susiformuojantis bendradarbiaujant ir konkuruojant daugeliui individų bendram tikslui pasiekti) nėra nauja, tačiau nuo 1990 metų didėjantis susidomėjimas kolektyvinio intelekto tematika lėmė sparčią evoliuciją ir formalizavimą (Lévy, 1994; Pór, 1995; Malone ir kt., 2008, Secundo ir kt., 2014). Pateiktame konceptualiaame modelyje akcentuojama, kad pasitelkus kolektyvinio intelekto sampratą, suderintą su intelektinio kapitalo valdymu, vyktų ne tik spartesnė universitetų transformacija, bet sparčiau vyktų ir aukštojo mokslo sistemų kokybės gerinimo procesas (Secundo ir kt., 2014). Autoriai remdamiesi išskirtais keturiais (Malone ir kt., 2010) esminiais klausimų blokais (Kas yra daroma? Kas daro? Kaip tai daroma? Kodėl tai daroma?) pateikia bendrą intelektinio kapitalo valdymo požiūrį, vedantį link pagrindinio verslaus universiteto tikslo „kolektyvinio žmogiškojo kapitalo“ (Secundo ir kt., 2014). Pabrėžiama kolektyvinio intelekto svarba:

- pirma, pačių universitetų vidiniame tinkle (sujungiant visus universiteto suinteresuotuosius),
- antra, „trečiosios misijos“ įgyvendinimui (bendram universitetų, valstybės ir verslo tikslui), kur reikalingi skirtingi ištekliai ir patirtys.

Sudaryta autorės remiantis: Metz (2010), Metz ir kt. (2014), Secundo ir kt. (2014).

1 pav. Kolektyvinio intelekto svarba įgyvendinant universitetų „trečiąją misiją“

Apibendrinant mokslinę literatūrą sudaryta schema, kur hibridiniame „trigubos spiralės“ modelyje įgyvendinant universitetų „trečiąją misiją“ bei skatinant inovacijas didelė reikšmė teikiama kolektyviniam intelektui. Modelyje kolektyvinio intelekto svarba įgyvendinant „trečiąją misiją“ akcentuojama tiek verslaus universiteto vidiniame tinkle, kur būtinas visų suinteresuotųjų pusių įtraukimas, tiek hibridiniame „trigubos spiralės“ modelyje (valstybė arba verslas, arba universitetas). Kolektyvinis intelektas – būtinas sutelkus suinteresuotuosius siekiant kuo efektyviau įgyvendinti išsikeltus uždavinius ar spręsti iškilusią problemą ir tai padaryti įmanoma būnant ne atskirai, o dalinantis žiniomis ir bendradarbiaujant.

4. Išvados

1. Atlikus mokslinės literatūros analizę nustatyta, kad nėra nusistovėjusios „trečiosios misijos“ sampratos, tačiau nepaisant egzistuojančių skirtumų visuotinai sutariama, kad „trečioji misija“ keičia universiteto dalyvavimą ekonomikos plėtros procese. „Trečiąja universitetų misija“ siekiama prisidėti prie regiono ir šalies socialinio ir ekonominio vystymosi.

2. Nustatyta, kad verslus universitetas būdamas svarbus „trigubos spiralės“ veiksnys yra ne tik tiesiogiai susijęs su „trečiosios misijos“ įgyvendinimu, bet ir būtina „trečiosios misijos“ įgyvendinimo sąlyga. Tradiciniam universitetui transformuojantis į verslaus universiteto modelį, kur dinamiškas bendradarbiavimas su visuomene ir verslu yra būtinas, pagrindiniu verslų universitetą apibūdinančiu bruožu laikoma „trečioji misija“, kurios įgyvendinimui gali būti pasitelktos įvairios priemonės ir metodai.

3. Apibendrinant mokslinę literatūrą pabrėžtina kolektyvinio intelekto svarba versliuose universitetuose (universitetų vidiniame tinkle sujungiant visus verslaus universiteto suinteresuotuosius) bei įgyvendinant universitetų „trečiąją misiją“ siekiant bendro universiteto, valstybės ir verslo tikslo – hibridinio „trigubos spiralės“ modelio plėtros.

Literatūra

- Brundin, E.; Wigren, C.; Isaacs, E.; Friedrich, C.; Visser, K. 2009. Triple Helix networks in a multicultural context. Triggers and barriers for fostering growth and sustainability. *Journal of Development Entrepreneurship*, 1(13), 77–98.
- Cano, M. G.; Kirby, D.; Urbano, D. 2006. A Literature Review On Entrepreneurial Universities: An Institutional Approach 1. Working paper presented at the 3rd Conference of Pre-communications to Congresses. Business Economic Department. Autonomous University of Barcelona. Barcelona, June 2006.
- Chan, D.; Lo, W. 2007. Running Universities as Enterprises: University Governance Changes in Hong Kong. *Asia Pacific Journal of Education*, 27(3), 305–322.
- Chlivickas, E.; Petrauskaitė, N. 2009. Aukštųjų technologijų sektoriaus plėtra: žmogiškųjų išteklių potencialas. *Public Administration*, 2009, Vol. 2, Issue 22, 26–31.
- Clark, B. R. 2004. Sustaining Change in Universities: Continuities in Case Studies and Concepts, Maidenhead, Society for Research into Higher Education and Open University Press, p. 183.

- Dan, M. C. (2012). The third mission of Universities in the Development Strategy of Vienna City *Informatica Economica*, 2012, Vol. 16, Issue 4, 49–56.
- Estermann, T.; Nokkala, T.; Steinel, M. 2011. University Autonomy in Europe II: The Scorecard. European University Association. http://www.eua.be/Libraries/Publications/University_Autonomy_in_Europe_II_-_The_Scorecard.sflb.ashx [žiūrėta 2014-09-08].
- Etzkowitz, H. 2003. Research Groups as 'Quasi-firms': The Invention of the Entrepreneurial University. *Research Policy*, Vol. 32, 109–121.
- Etzkowitz, H.; Webster, A.; Gebhardt, C.; Terra, B. 2000. The future of the university and the university of the future: Evolution of ivory tower in to Entrepreneurial university. *Research policy*, 29(2), 313–330.
- European Commission „Research and Innovation Performance in EU Member States and Associated Countries: Innovation Union progress at country level“. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2013. http://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/state-of-theunion/2012/innovation_union_progress_at_country_level_2013.pdf [žiūrėta 2014-08-30].
- Farsi, J. Y.; Imanipour, N.; Salamzadeh, A. 2012. Entrepreneurial University Conceptualization: *Case of Developing Countries, Global Business and Management Research : An international Journal*, Vol. 4, No. 2, 193–204.
- Gjerding, A. N.; Wilderom, C. P. M.; Cameron, S. P. B.; Taylor, A.; Scheunert, K. J. 2006. Twenty Practices of an Entrepreneurial University. *Higher Education Management and Policy*, 18(3), 76–103.
- Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (RIS 3), DG Regional Policy, Brussels. May 2012.
- Lietuvos Respublikos partnerystės sutartis (patvirtinta Europos Komisijos 2014 m. birželio 20 d.). http://esinvesticijos.lt/uploads/documents/docs/97_d6e1d9e807333649c7d74147e36743bf.pdf [žiūrėta 2014-09-13].
- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras (2013). Lietuvos švietimas skaičiais 2013 Studijos. Vilnius, 2013.
- López, A. S. 2013. Towards a model of entrepreneurial universities: significance, theory and research implications. *Review of management innovation & creativity*, 6(18), 1–15.
- Malone, T. W. 2006. What is collective intelligence and what will we do about it? Edited transcript of remarks presented at the official launch of the MIT Center for Collective Intelligence, October 13, Cambridge, MA
- Mets, T. 2010. Entrepreneurial Business Model for Classical Research University. *Engineering Economics*, 2010, Vol. 21, Issue 1, 80–89, 10 p.
- Mets, T.; Kelli, A.; Barkalaja, A.; Raudsaar, M. 2014. Towards the Entrepreneurial College Model: Estonian and German Examples of Creative Industries. *Management of Organizations: Systematic Research*, 2014, Issue 69, 89–105.
- Mian, S. 2003. Qualities of Incubation and entrepreneurship: What the research Tell Us? Conference of Incubation and New Ventures. The conference Board of Canada, Montreal, Canada.
- Montesinos, P.; Carot, J. M.; Martinez, J. M.; Mora, F. 2008. Third Mission Ranking for World Class Universities: Beyond Teaching and Research. *Higher education in Europe*, 33(2-3), 2008, 259–271.
- Salamzadeh, A.; Salamzadeh, Y.; Daraei, M. 2011. Toward a Systematic Framework for an Entrepreneurial University: A Study in Iranian Context with an IPOO Model. *Global Business and Management Review: An International Journal*, 3(1), 30–37.
- Secundo, G.; Passiante, G.; Gianfreda, F.; Passabi, S. 2014. Managing intellectual Capital in Entrepreneurial University: A Collective Intelligence Approach. Proceedings of the 6th European Conference on Intellectual Capital: ECIC 2014, 209–216, 8 p.
- Taylor, M. P. 2012. *The entrepreneurial university in the twenty-first century London Review of Education*, Nov 2012, Vol. 10, Issue 3, 289–305.

Vorley, T.; Nelles, J. 2008. (Re)Conceptualising the Academy: Institutional Development of and beyond the Third Mission. *Higher Education management and Policy*, Volume 20, No. 3.

Zhou, C. 2008. Emergence of the entrepreneurial university in evolution of the triple helix: The case of Northeastern University in China. *Journal of Technology Management in China*, 3, 109–126.

THE IMPORTANCE OF COLLECTIVE INTELLIGENCE IMPLEMENTING THE ‘THIRD MISSION’ OF UNIVERSITIES*

Viktorija Stokaitė

Mykolas Romeris University, Lithuania, v.stokaite@mruni.eu

Birutė Pitrenaitė-Žilėnienė

Mykolas Romeris University, Lithuania, birute.pitreinaite@mruni.eu

Summary

Purpose – transformation of regular traditional university is a natural going process, which was affected not only by attractive theoretical or practical meaning of entrepreneurial university, but by the necessity of economic and social changes, as well. According to that, university is an important member of “Triple Helix” (University-Industry-State) model importance of collective intelligence for the implementation and development of “Third Mission” of university hybrid. “Triple Helix” model’s expansion is being proven in the upshot of analysis of scientific literature.

Design/Methodology/Approach – analysis of scientific literature.

Findings – after literature analysis, the following findings are presented: Concept of “Third Mission”; The importance of entrepreneurial university for “Third Mission’s” implementation is investigated; The importance of collective intelligence for “Third Mission’s” implementation is highlighted.

Practical usage – according to the necessity of fast changes for Lithuanian and for East European universities in common, it is being expected that proven importance of collective intelligence for the implementation of “Third Mission” of university will affect the research of unique interdisciplinary solutions.

Originality/Value – the main concept of collective intelligence is not really new, but the article explains its value for entrepreneurial university and for implementation of “Third Mission”. The development of hybrid “Triple Helix” model has not been investigated properly yet. Because of this, it is expected that the article will affect the start of new discussions and research of new solutions.

Keywords – third mission of universities, entrepreneurial university, collective intelligence.

Research type – literature review, viewpoint.

* The research is funded by European Social Fund under the measure „Support to Research Activities of Scientists and Other Researcher (Global Grant)“ administrated by Lithuanian Research Council (grant No. VP1-3.1-ŠMM-07-K-03-030, name of the project “Social Technologies for Developing Collective Intelligence in Networked Society”).